

Posudek oponenta bakalářské práce

Autor posudku: Jiří Koubek

Název práce: Vznik a vývoj národní identity v moderním Turecku

Autor práce: Dominik Jandl

Práce je zdařilou analýzou procesu nation-building v rané fázi vývoje moderního Turecka. Konceptuálně se opírá zejména o dílo dvou autorů – B. Andersona a A. Smithe. Dominik Jandl prokazuje, že je dobře obeznámen i s některými jinými teoretiky nacionalismu (Gellner, Hroch, atd.), s nimiž však pracuje spíše okrajově – jako součást srovnávání a vymezení vůči uvedené dvojici. Některé významné autory (např. Hobsbawm) Jandl zcela pomíjí. Otázku, proč se opírá právě o Andersona a Smithe, ponechává nezodpovězenou. Toto však u autora bakalářské práce (jež navíc není prací primárně teoretickou) nepovažuji za závažné selhání. Podstatné je, že s autory, s jejichž dílem se rozhodl pracovat (ať již z jakýchkoli důvodů), pracuje kvalitně.

Samotná analýza konstrukce moderní turecké národní identity se opírá o několik momentů: o roli Mustafa Kemala Atatürka jako zakladatele moderního Turecka, kult osobnosti budovaný kolem této postavy, jeho pokusy o definici moderního tureckého národa (a s tím spojenou kvazi-ideologii kemalismu vybudovanou kolem šesti principů), vztah islámu (a náboženství obecně) ke konstruované národní identitě, o úlohu národní mytologie a o antikolonialismus jak jeden z faktorů tureckého národního hnutí.

Autor si klade 3 výzkumné otázky: definice turectví, využití národní mytologie a samotný průběh procesu konstrukce turecké národní identity. Třetí uvedená se překrývá s „vedlejší“ otázkou čtvrtou – totiž s prozkoumáním, zda lze na turecký případ vztáhnout Andersonovu tezi o kolonialismu jako spouštěči národních hnutí.

V odpovědi na první otázku autor dospívá na základě rozboru Kemalovy „Velké řeči“, jeho politického programu (shrnutého pomocí principů šesti šípů) a osidlovacího zákona k závěru, že jednoznačná a univerzálně přijímaná definice turectví neexistuje. Že ve studovaných dokumentech existuje jistá vágnost a napříč nimi značné rozpětí mezi inkluzivitou ve smyslu občanského politického národa a exkluzivitou národa etnického (a to dokonce i se sporadickými avšak nikoli systematickými poukazy k pokrevnímu poutu). Všimá si též diferencovaného přístupu k různým etnickým a náboženským minoritám, což jej přivádí k sepjetí národní identity s náboženstvím. Odmítá schematickou představu o kemalismu „vykořeňujícím“ islám a správně poukazuje, že v Atatürkově sekularismu- jednom z principů šesti šípů - šlo hlavně o deinstitucionalisaci islámu a jeho vytlačení do soukromé sféry (aniž by se tak moderní Turecko zbavovalo jeho potenciálu pro stmelení národní identity).

Co se druhé otázky týče, Jandl věnuje pozornost jak „staré“ mytologii – přivlastnění si slavných antických říší v rámci tzv. Turecké historické teze a teorie slunečního jazyka – tak „nové“ mytologii, spočívající v budování Kemalova kultu osobnosti, s ním spojených míst paměti atd.

Třetí otázka je uvozena krátkým historicko-deskriptivním exkursem do reálií národně-osvobozenecké války po zhroucení Osmanské říše a okupace značné části jejího území dohodovými a jinými vojsky. Tuto situaci – časově epizodickou ale se silným mobilizačním

nábojem - autor pojímá jako dostatečnou analogii ke koloniální zkušenosti a v zásadě se kloní k využitelnosti Andersonova konceptu pro Turecko, přičemž dalším důležitým faktorem je zde i existence tureckých důstojníků-„kreolů“.

Po jazykové a formální stránce je práce v pořádku. Nevyskytují se v ní významné faktografické chyby – jen ojedinělé lapy jako označení Josefa II. jako *rakousko-uherského* panovníka (str. 24) či nedůslednost v označování typu režimu (objevuje se jak vhodnější a zavedený termín *autoritářský*, tak i diskutabilní výraz *autoritativní*).

Doporučuji práci k obhajobě s hodnocením **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 30. 8. 2013